CropLife Danmark
Vesterbrogade 6D, 2.
1620 København V
info@croplife.dk
croplife.dk

Miljøministeriet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
J. nr. 2026-5455

4. november 2026

Høringssvar til forslag om forbud mod anvendelse af pesticider og spildevandsslam og udbringning af forurenet jord til erhvervsmæssig eller offentlige formål i sårbare grundvandsdannende områder (SGO) og ophævelse af regler om vedtagelse af indsatsplaner til beskyttelse af vandressourcer jf. J. nr. 2026-5455

Indhold

Generel kommentar til lovforslaget....1
Anvendelse af forsigtighedsprincippet....2
Andre forureningskilder....4
Reelle omkostning for gennemførsel af lovforslaget....4
Forslag til undtagelser i forbuddet....5
Videre dialog i den nedsatte kommission....6

CropLife Danmark (CLDK) takker for muligheden for at afgive høringssvar til ovenstående forslag. CLDKs høringssvar fokuserer på den del af forslaget som omhandler forbud mod anvendelse af pesticider; herunder indenfor fire emner: anvendelse af forsigtighedsprincippet, hensyn til andre forureningskilder, omkostninger for vedtagelse af forbuddet og forslag til undtagelser for forbuddet.

Generel kommentar til lovforslaget

Anvendelse af pesticider er i Danmark godkendt på et solidt vidensgrundlag, hvor man i godkendelsesprocessen vurderer, om produkter enkeltvist lever op til reglerne for sikker anvendelse med hensyn til både miljø og sundhed. I Danmark er der yderligere fokus på grundvandsbeskyttelse jf. de nationale særkrav, som sikrer, at pesticider godkendt i dag ikke udvaskes til grundvandet og ikke ophobes i jorden. I takt med, at den videnskabelige viden om et pesticids skæbne i miljøet opdateres, giver lovgivningen mulighed for at tilbagetrække en godkendelse eller lave ændringer til anvendelsen. Når Miljøstyrelsen tilbagetrækker en godkendelse af et specifikt bekæmpelsesmiddel, kan landmænd maksimalt anvende produktet i 6 + 12 måneder[1]. Tilsvarende regelsæt anvendes ikke for eksempelvis industrielle kemikalier godkendt under REACH, hvor det i gennemsnit tager 19 år,[2] fra et markedsført stof viser sig at være problematisk og til det er endeligt udfaset i EU, når der foreligger evidens for risiko for miljøet eller menneskers sundhed. Vi har altså en meget smidig lovgivning på pesticidområdet, hvor man som myndighed hurtigt kan reagere, når ny viden bliver tilgængelig. Vi stiller os derfor meget uforstående overfor, at man uden et solidt vidensgrundlag for hele forureningsbidraget fra al aktivitet på overfladen af SGO, laver et så omfattende indgreb i landbrugets produktion og mulighed

[1] Art. 46, Pesticidforordning (EU) 1107/2009
[2] Associeret professor i risikovurdering, Marlene Ågerstrand, Stockholm Universitet, oplæg på Environmental Polluntants Programme (21 September, 2026)

for at anvende bekæmpelsesmidler, som er vurderet af Miljøstyrelsen til at være sikre. Endog samtidig med, at myndighederne bl.a. giver tilladelse til yderligere forurenende aktiviteter på overfladen som f.eks. etablering af nye datacentre med anvendelse af PFAS-stoffer.

Derudover vil vi gerne indledningsvist pointere, at det forekommer ekstremt forhastet at fremskynde lovgivningsprocessen før konsekvenserne af de foreslåede tiltag og gennemførelse af de gældende bestemmelser for forbuddet er tilvejebragt. Proportionaliteten kan ikke vurderes fyldestgørende, da der endnu ikke er et fuldt overblik over de berørte områder, eftersom kortlægning ikke er fuldendt, og derfor er der ej heller mulighed for at estimere statens reelle omkostninger, der vil være forbundet med at indføre et forbud. Der er dermed en betydelig risiko for, at man gennemfører vidtgående indgreb uden tilstrækkelig sikkerhed for, at de nødvendigvis er målrettede og effektive ift. målet om at beskytte drikkevandet. Og når man i lovforslaget ikke har tydeliggjort, hvornår et forbud vil træde i kraft, stiller det hele erhvervet i en usikker situation både ift. økonomi, og i forhold til planlægning af og indkøb til kommende vækstsæsoner.
I forlængelse af dette finder vi det beklageligt, at vores brancheforening ikke var inviteret med til den lovtekniske gennemgang, som blev afholdt for visse berørte interessenter d. 23. oktober. I forbindelse med at man fra Miljøministeriets side har udtrykt ønske om at få forslag til undtagelser fra forbuddet i de berørte områder, ville det være nærliggende at invitere industrien ind for at drøfte mulige alternative teknologier eller ændringer i anvendelser, som ville kunne sikre en fortsat planteproduktion i SGO.

Det er samtidig afgørende for os at udtrykke kritik overfor forestillingen om, at et forbud for anvendelse af pesticider kan sikre rent drikkevand til fremtidige generationer. Beskyttelsen af drikkevandet er en kompleks problemstilling, som kræver en helhedsorienteret og langsigtet indsats, og vi opfordrer derfor overordnet til, at implementeringen af det fremførte lovforslag udskydes til der foreligger en helhedsplan, som sikrer en tilstrækkelig bred håndtering af relevante forureningskilder og anskueliggør proportionerne ift. de enkelte indgreb. Hvis det foreslåede forbud fastholdes, mener CropLife Danmark, at man fra regeringens side i det mindste skal være ærlige overfor danskerne og forklare, at forbuddet ikke vil løse den samlede udfordring med at sikre rent drikkevand for fremtidens generationer, som man jo politisk har lovet.

Anvendelse af forsigtighedsprincippet

CLDK støtter op om et velfungerende, forudsigeligt og videnskabsbaseret godkendelsessystem for anvendelsen af pesticider, da det er afgørende for at sikre en bæredygtig produktion og en forudsigelighed for bekæmpelse af skadevoldere. Vi støtter op om vigtigheden i, at godkendelsesprocessen for plantebeskyttelsesmidler fortsat tager hensyn til både sundhed og miljø, og at denne er baseret på en risikovurdering foretaget af Miljøstyrelsen og med særligt henblik på beskyttelsen af grundvand.

Vi finder det påfaldende, at det af lovforslaget fremgår, at et forbud mod anvendelse af pesticider ikke er begrundet i ny viden om en konkret risiko. I stedet vurderes det, at et sådan forbud vil kunne foretages ud fra et forsigtighedsprincip[3] for at hindre en potentiel udvaskning til grundvandet fra de pesticidstoffer, som i dag er i anvendelse og er godkendt af Miljøstyrelsen, for det tilfælde, at ny viden om stofferne tilvejebringes i fremtiden. I EU-reguleringen er

[3] Lovforslagets side 13

forsigtighedsprincippet allerede en integreret del af miljølovgivning og de rammevilkår, som myndigheder arbejder indenfor. Vi finder det vigtigt at påpege, at Kommissionens mål med forsigtighedsprincippet er at sikre, at de påtænkte foranstaltninger skal øge beskyttelsesniveaet, under forudsætning af at et forbud baseret på forsigtighedsprincippet er en *midlertidig* foranstaltning der pågår, mens man øger den videnskabelige evidens for, hvilken størrelsesorden en risiko er. Kommissionen henviser også til proportionaliteten og at foranstaltninger ikke må sigtes at gå mod en nul-risiko[4]. Med det foreslåede vil et forbud alene bero på en bred implementering af forsigtighedsprincippet og en ukendt fremtidig potentiel risiko. Vi føler os derfor nødsaget til at udfordre hjemlen i art. 11 under 'Sustainable Use Directive', da vi finder forslagets omfang uforeneligt med bestemmelsens rækkevidde og hensigt.

Vi mener helt principielt ikke, at indgrebet er proportionalt; særligt når *al* forurenende aktivitet i de pågældende områder ikke indgår i vurderingen af drikkevandets status. Denne tilgang er enestående for Danmark, og hvis man sammenligner med beskyttelsesindsatsen for drikkevand i f.eks. Tyskland, håndteres dette ved at begrænse anvendelse af specifikke pesticider efter en faglig vurdering, hvor en beskyttelseszone fastlægges på baggrund af overskridelser af kravværdien for nedbrydningsprodukter i området. Hermed tages der udgangspunkt i reelle overvågningsdata og eksponeringsberegninger, hvorefter en konkret indsats igangsættes på baggrund af specifik risiko. Her vil vi også gerne fremhæve Miljøministeriets egen bemærkning om, at den sundhedsmæssige kravværdi for pesticider, kan være mellem 100-1.000 gange højere for de enkelte stoffer end den *politisk* fastsatte grænseværdi[5], som er på 0,1 µg/L, hvor et forsigtighedsprincip altså allerede indgår. Denne tilgang finder i øvrigt ikke anvendelse for andre kemiske stoffer som findes i grundvandet, hvor grænseværdien fastsættes baseret på en sundhedsmæssig vurdering og uden en ekstra forsigtighedsmargen, og hvor lovforslaget tillader en fortsat anvendelse i SGO.

I Danmark er Miljøstyrelsen ansvarlig for godkendelsen af pesticidprodukter, og styrelsen har mulighed for nationalt at indskærpe eller begrænse godkendelsen af et produkt såfremt det videnskabeligt kan påvises, at det udvaskes til grundvandet i Danmark. Dette sker bl.a. på baggrund af Varslingssystemet for Pesticidudvaskning (VAP). Dette sikrer, at myndighederne kan reagere konkret overfor et specifikt pesticidprodukt baseret på den pågældende risiko, mens landbruget fortsat har forudsigelige rammer for anvendelsen af andre godkendte midler. Det påpeges, at det foreslåede forbud mod anvendelse af pesticider i SGO, sker ud fra *"et miljømæssigt begrundet forsigtighedsprincip"*[6], men denne mekanisme er de facto allerede en del af det administrative ansvar, som foreligger hos Miljøstyrelsen jf. gældende godkendelsespraksis[7]. Dermed sættes der med dette lovforslag spørgsmålstegn ved denne proces, samt ved værdien af VAP-systemet. Det finder vi problematisk.

Forslaget skitserer, at Miljøministeriet estimerer med *betydelig* usikkerhed[8], at der i den endelige kortlægning vil være mellem ca. 256.000-289.000 ha SGO på landsplan, hvoraf mellem 135.000-152.000 forventes at være landbrugsarealer. I tilfælde af at Miljøministeriet vil anvende forsigtighedsprincippet, finder vi det påfaldende, at man i forslaget har valgt at udelukke forbud mod forurening af de sårbare grundvandsdannende områder, der er kortlagt under ikke-landbrugsmæssig jord.

[4] Meddelelse fra Kommissionen om forsigtighedsprincippet /* KOM/2000/0001 endelig udg. */EUR-Lex - 52000DC0001 - DA
[5] Lovforslagets side 13
[6] Lovforslagets side 36
[7] Pesticidforordningen (EU) 1107/2009
[8] Lovforslagets side 32

Med forslaget lægges der i øvrigt op til at øvrig aktivitet, som ikke er relateret til landbruget, undtages fra forbud, og dermed undlader Miljøministeriet helt at forholde sig til øvrige kilder til forurening af grundvandet, såsom PFAS-forurening og miljøfremmede stoffer fra øvrig industri og udledninger, til trods for at Miljøministeriet selv noterer i den fremsatte lovtekst[9] at dele af forureningen forventes at skyldes andre forureningskilder end landbruget, og at disse ikke er kortlagt og ej heller forventes håndteret i det foreslåede forbud.
CLDK finder derfor, at Miljøministeriets begrundelse for anvendelse af forsigtighedsprincippet er i strid med formålet med princippet, særligt da foranstaltningerne for forbuddet kun rammer udvalgte forureningskilder og ikke tager stilling til det samlede forureningsbillede af grundvandet i SGO. Her må vi påpege, at forsigtighedsprincippet ifølge Kommissionen[10] bør anvendes for de stoffer, som ***ikke*** undergår en risikovurdering før de finder anvendelse i Danmark, i modsætning til hvad der gør sig gældende for godkendelse af pesticider.

Andre forureningskilder

I forbindelse med de videre politiske drøftelser af forslaget forventer CLDK en redegørelse for, hvor stor en andel af nutidens anvendelse af sprøjtemidler, som jf. den nationale overvågning indgår i overskridelserne målt i grundvandsboringer, herunder hvorvidt de fund man finder i grundvandet fra tidligere godkendte produkter, er godkendt under mindre restriktiv lovgivning end de produkter som er i anvendelse i dag. Af udkast til lovforslaget[11] anføres, at man ved '*pesticider*' forstår plantebeskyttelsesmidler som er markedsført efter gældende pesticidforordning[12]. Her må vi påpege, at § 33, nr. 1, i lov om kemikalier, jf. lovbekendtgørelse nr. 1200 af 25. september 2025 faktisk beskriver, at bekæmpelsesmidler dækker over plantebeskyttelsesmidler men også biocidmidler[13]. Vi finder det derfor påfaldende, at man fra Miljøministeriets side ikke har valgt at inddrage biocidernes anvendelse i det forestående forbud – særligt når det stof som oftest findes i grundvandet (*DMS*) i høj grad stammer fra biocidanvendelse[14,15]. Nutidens biocider er omfattet af et tidssvarende regelsæt med relevante datakrav for de enkelte produkter – svarende til kravene i pesticidforordningen for godkendelse af plantebeskyttelsesmidler – men i det omfang lovkravet indføres for at beskytte mod en for nuværende ukendt fremtidig risiko, må beskyttelsesbehovet anses at være tilsvarende relevant for biocider. Vi ser derfor frem til, at dette bliver præciseret korrekt i lovforslaget, inden de politiske forhandlinger fortsættes. En helhedsplan er afgørende for en effektiv indsats for sikring af drikkevandet.

Reelle omkostning for gennemførsel af lovforslaget

CLDK er uforstående overfor, at man ikke har lavet en komplet erhvervsøkonomisk og socioøkonomisk konsekvensvurdering af forslaget, inden det blev fremsendt i høring. Vi finder det dybt problematisk, at man ikke i forbindelse med høringen af lovforslaget har udarbejdet udkast til de bekendtgørelser, der bliver gældende for kompensation for berørte arealer, og beder om en præcisering af, hvorvidt en kompensation vil gives løbende eller som enkeltudbetaling. Det ville være klædeligt, at

[9] Lovforslagets side 13
[10] Afsnit 6.3 Meddelelse fra Kommissionen om forsigtighedsprincippet /* KOM/2000/0001 endelig udg. */EUR-Lex - 52000DC0001 - DA
[11] Lovforslagets side 10
[12] Pesticidforordning (EU) 1107/2009
[13] Biocidforordningen (EU) 528/2012
[14] Lovforslagets side 13
[15] Tabel 3, Grundvandsovervågning Status og udvikling 1989 – 2024, GEUS (2025) Grundvandsovervågning - status og udvikling 1989 - 2024. Sammenfatning

disse forhold afdækkes og er tilgængelige, så landmænd der kompenseres ved, hvordan de er stillet med deres produktionsvilkår, fx når SGO- områder ændres og udvikler sig. Derudover finder vi det kritisabelt, at kompensationsniveauet fremsættes på bagkant af den nylige L5-regulering om kvælstofudledning, hvori landmænd vil have store arealer udlagt til brak, hvilket vil føre til en lavere kompensation for SGO, da værditabet ved et sprøjteforbud er mindre på arealer, som er taget ud af produktion, selvom dette måske alene er en midlertidig foranstaltning, indtil andre virkemidler kan tages i brug.

I forhold til omkostningerne relateret til rensning af drikkevand henviser Miljøministeriet selv til, at der trods et sprøjteforbud forventes en *"grad af løbende omkostninger til rensning hos nogle vandforsyninger"*[16]. Dette forklares med, at en del af den kommende forurening af vandet følger af historisk aktivitet herunder anvendelsen af pesticider, men her udestår en uddybning af, at dette også skyldes, at man fra myndighedernes side ikke fremadrettet begrænser al aktivitet, der kan forurene grundvandet, og at man kan forvente en øget forurening af bl.a. PFAS, samtidig med at man insisterer på, at øvrige erhvervsmæssige anvendelser undtages fra forbud.

I det fremsatte lovforslag, estimeres de forventede udgifter til indførsel af forbud at være i omegnen af 27-39 mio. kr. det første år; 18-26 mio. kr. det efterfølgende år, hvorefter niveauet vil være 6-15 mio. kr. årligt[17]. I denne vurdering er det årlige provenutab på ca. 30 mio. kr. fra afgiften på pesticidprodukter ikke medregnet. Dette vil derfor betyde, at indførelse af forbuddet reelt forventes at koste staten 70 millioner kr. alene det første år. Kompensationen til landmænd er heller ikke indregnet i de forventede udgifter, jf. at man fra myndighedernes side endnu ikke har udformet kriterierne for implementering i en bekendtgørelse.

CLDK opfordrer på det kraftigste til, at man udskyder implementeringen af dette lovforslag til det er afklaret, om den fornødne lovhjemmel forefindes, og til kortlægningen af arealerne er afsluttet, så man kan lave en reel konsekvensvurdering af, hvorvidt en så indgribende og dyr lovgivning er proportional ift., at den ikke er fremsat på baggrund af reel risiko fra de nævnte anvendelser, men i stedet bygges på et forsigtighedsprincip, som ikke tager højde for alle kilder jf. *"De foreslåede forbud forventes at ville kunne medvirke til at begrænse eksisterende aktiviteter, som kan medføre en forurening af drikkevandsressourcen fremadrettet, selvom dele af forureningen forventes at skyldes andre forureningskilder end landbruget."*[18]

Forslag til undtagelser i forbuddet

Vi finder det positivt, at forslaget undtager pesticidprodukter godkendt til økologisk produktion fra forbuddet. Vi finder det dog nødvendigt at rejse spørgsmålet om, hvilke overvejelser der har været gjort ift. yderligere undtagelser på produktniveau af hensyn til dyrkningspraksis, eller hvor datagrundlaget for produktet er så omfattende, at en risiko for grundvandet vil være illusorisk, og man derved med baggrund i en faglig vurdering kan undtage disse fra forbuddet. Vi foreslår, at man via en nedsat ekspertgruppe udarbejder en positivliste over produkter, som kan undtages fra forbud i SGO. Vi foreslår som udgangspunkt, at denne positivliste, udover produkter godkendt til økologi, kan inkludere lavrisikostoffer samt stoffer, hvor Miljøstyrelsens vurdering viser, at den potentielle udvaskning

[16] Lovforslaget side 14
[17] Lovforslaget side 30
[18] Lovforslaget side 32

til grundvandet er minimal eller ikkeeksisterende. En lignende tilgang kendes fra Sverige og Holland, hvor udvalgte produkter kan anvendes i SGO – ikke med baggrund i produkternes ophav eller arealets produktionsform, men med baggrund i deres reelle risikoprofil og en særlig restriktiv grundvandsmodellering. Vi opfordrer desuden til, at ekspertgruppen overvejer, om man gennem VAP-systemet kan genintroducere produkter på baggrund af en videnskabelig redegørelse, som påviser, at der ikke sker en uønsket udvaskning til grundvandet. Vi foreslår desuden, at en positivliste kan kobles med regenerativ dyrkning for yderligere at styrke grundvandsbeskyttelsen i SGO. Det vil give landbruget mulighed for at opretholde en bæredygtig planteproduktion og støtter samtidig op om regeringens ønske om at fremme den regenerative dyrkning i Danmark. Der er faglig begrundelse for dette forslag, da man ved regenerativ dyrkning har konstant plantedække og minimal jordbearbejdning, hvilket forbedrer jordens struktur og bindingsevne samt øger den mikrobielle aktivitet i jorden. Studier[19] har vist, at disse forhold øger nedbrydningen af pesticidrester i jorden, og reducerer nedsivning til grundvandet.

Af det fremsatte lovforslag fremgår, at man kan opnå dispensation fra forbuddet under visse betingelser[20], men dog er betingelserne for, hvordan man opnår dispensationer ikke tydelige. Vi er positive overfor muligheden for at dispensere fra forbud i SGO, men ser gerne at rammerne præciseres i udkast til bekendtgørelse inden lovteksten skal forhandles, da dette vil give erhvervet en klarere forståelse af, hvilke rammevilkår erhvervet kan forvente.

Videre dialog i den nedsatte kommission

Vi havde gerne set, at ministeriet havde gennemført en lovteknisk gennemgang af forslaget evt. i regi af det tidligere nedsatte dialogforum for plantebeskyttelse. Vi ser frem til, at se problemstillingerne i vores høringssvar gransket i forslagets høringsnotat. Afslutningsvis, vil vi anmode om, at CLDK får en plads i den kommission, der skal nedsættes for at komme med anbefalinger til håndtering af grundvandstruende forureninger på de sårbare grundvandsdannende områder, herunder som følge af generationsforureninger, til videre drøftelse af sprøjteforbuddet, og hvordan vi sikrer os, at der afvejes, hvilke foreningskilder der udgør den største udfordring for sundheden og miljøet fremadrettet.

Vi står naturligvis til rådighed for yderligere drøftelser og specifikke afklaringer.

Med venlig hilsen

Tanja Andersen
Direktør

E-mail: tan@croplife.dk

[19] Vandevoorde, N., Turine, I., Blondel, A., and Agnan, Y.: Living cover crops alter the fate of pesticide residues in soil: influence of pesticide physicochemical properties, SOIL, 12, 17–35, https://doi.org/10.5194/soil-12-17-2026, 2026

[20] Lovforslaget side 16